

Skötselplan för naturreservatet Almeberget i Halmstads kommun.

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till områdets bokskogar och övriga löv- och blandskogar. Skyddet ska slå vakt om nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter och skapa långsiktig potential för naturvärden att utvecklas i reservatet som helhet. Strukturer som död ved och gamla lövträd i både skuggiga och solexponerade miljöer ska förekomma i en omfattning som krävs för att rödlistade arter knutna till dessa ska ha en gynnsam bevarandestatus. Ett litet öppet backkärr kan med fördel beteshävdas. Området skall också vara tillgängligt för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets löv- och blandskogar får utvecklas fritt så att mängden död ved och inslaget av gamla lövträd kan öka,
- planterade granskogar avvecklas och omförs till löv- och blandskogar,
- inkommande gran röjes bort kontinuerligt,
- stigar och anläggningar hålls i brukbart skick.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter/naturtyper i reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Almeberget
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Halmstad
Församling	Slättåkra
Naturgeografisk region	Området ligger i gränzonen mellan Södra Hallands kustland (region 10) och Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region 11).
Fastighet	Alarp 6:6
Ägare	Staten, naturvårdsfonden
Lägesbeskrivning	Cirka 1,5 mil N Halmstad

Mittkoordinater i Rikets nät	y = 6 306 536, x = 1 322 475
Areal	70,0 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen Halland
Markslag och naturtyper	Hektar
Ädellövskog	48,3
Lövsumpskog	6,1
Barrsumpskog	1,5
Granskog	11,0
Hygge	2,2
Myr	0,2
Vatten	0,5
Övrigt	0,2
Summa	70,0
Prioriterade bevarandevärden	
Naturtyper i EU:s habitatdirektiv	9110 Bokskogar av fryle-typ 9080* Lövsumpskogar av fennoskandisk typ 91D0* Skogsbevuxen myr 3160 Dystrofa sjöar och småvatten
Strukturer, element	Död ved (högstubbar, lågor), gamla bokar, bergbranter, bäckdrag
Arter i EU:s fågelskyddsdirektiv SPA-arter)	A236 spillkråka <i>Dryocopus martius</i>
Arter som är nationellt rödlistade eller regionalt intressanta	38 rödlistade och 32 regionalt intressanta arter, se bilaga 3

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Områdets mark- och vegetationshistoria under förhistorisk tid är okänd, men fossila odlingsrösen i bokskogen på Almebergets sydsluttning visar att denna del av reservatet varit odlingsmark för länge sen. Rösena, s k hackarör, kan vara från förhistorisk tid, alternativt från tidig medeltid. Historiska kartor visar att reservatet därefter har varit skogklätt under lång tid. Vid mitten av 1600-talet ingick reservatet i mycket stora sammanhängande och sockenövergripande bokskogar, sannolikt med rötter i medeltid. En del av detta större bokskogskomplex gick under namnet Döbla skog som omfattade hela norra Slättåkra sockens samfällda skogar och utmarker. Redan i början av 1700-talet hade dock Döbla skog till följd av kraftiga avverkningar på många håll börjat övergå till ljunghed. Vid 1800-talets mitt återstod av Döbla skog framför allt de södra delarna, inbegripande bland annat reservatet, medan ljunghedarna tagit över på utmarkerna norrut (Höghult, Havsered etc). Trots detta låg Almeberget vid denna tid i ett av Hallands största bokskogsområden. Det tycks alltså som om hela reservatet burit skog även då ljunghedarna hade sin största utbredning. Den rika lavfloran på gamla träd

i dagens bokskog ger också stöd för detta, se nedan. Kulturkartan över Halland från 1889-92 antyder också att området är huvudsakligen skogklätt. Häradskartan från 1920-talet visar att reservatet vid seklets början var bevuxet med både löv- och barrträd, de senare sannolikt mest i form av tall i blandbestånd med bok.

Reservatet ingick i kronoparken Alarp fram till slutet av 1990-talet då parken förvärvades av StoraEnso. Under Domänverket omfördes delar av löv- och blandskogen till granskog. I övrigt har bedrivits ett ordinärt skogsbruk med gallringar i bokskogen. Några bokbestånd på Stenevadsåsen och Almebergets östra sida har dessutom skärmställts och föryngrats. De centrala delarna av reservatet (mellan Sjöaberget och Dalaberget/Almeberget) har emellertid lämnats mer eller mindre orörda under senare decennier.

2.3 Naturförhållanden

Reservatet ligger i det sydsvenska höglandets randzon mot väster, bara ca 8 km från kustslätten. Topografin kan beskrivas som ett kuperat och bergigt skogslandskap som bara några hundra meter väster om reservatet når kontakt med Suseåns (Slissåns) markanta dalgång. Öster om reservatet finns öppna odlingslandskap kring Stenevad och Sällstorp. Från Stenevad har man en vacker utblick över reservatet med de bokskogsklädda sluttningarna av bergen Almeberget, Dalaberget, Sjöaberget och Stenevadsåsen. Höjdnivåerna varierar mellan 85 och 150 meter över havet, vilket innebär att hela reservatet ligger ovan högsta kustlinjen som i denna trakt når ca 65 meter över havets nivå. Sydsluttningarna är långa med måttlig lutning medan öst- och västsluttningarna är mer eller mindre branta, med bergklackar och smärre rikblockiga partier. Norr om Sällstorpasjön avgränsar flera klippformationer en liten sluttande dal, "Trollstugan".

Naturen är starkt präglad av den höga nederbörden (ca 1000 mm, medelvärde 1975-90). Bokskog av örtfattig hedartad typ är den klart dominerande skogstypen i sluttningarna, och trädslaget bok är oftast allenarådande. I de brantare partierna finns också inslag av äldre tall, ek och rönn. I svackor i terrängen återfinns unga och medelålders sumpskogar med klibbal, tall och björk. Sälk och asp förekommer ytterst sparsamt. Sällstorpasjön är en myrgöl som omges av blandsumpskog med en bård av fattigkärr och gungfly närmast gölen. Övrig skogsmark utgörs av medelålders grankulturer. I anslutning till Stenevads beteshävdade hagmarker finns även ett litet backkärr med inslag av fukthed.

2.4 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Områdets värdekärnor/nyckelbiotoper finns i reservatets centrala del vid bergen Almeberget och Dalaberget. Dessa högt belägna partier består av bergbranter, klippor, branta sluttningar och raviner. I dessa delar är bokskogen mycket gammal, de äldsta

träden är uppkomna under 1790-tal och in i början av 1800-talet. De gamla bokarna förekommer både som stora, grova och som klenstammiga, senvuxna träd. Lång tid av låg påverkan har också bidragit till riklig förekomst av grov död ved i form av både högstubbar och lågor. I reservatets ytterområden är bokskogen dels yngre, dels betydligt mer påverkad av sentida gallringar.

Till de gamla och ännu levande bokträden är knuten en mycket intressant och artrik lavflora: 21 rödlistade lavar har hittills påträffats. Bland alla dessa kan särskilt nämnas bokporlav *Pertusaria velata*, liten ädellav *Megalaria laureri*, savlundlav *Bacidia incompta*, håll-lav *Menegazzia terebrata*, stiftklotterlav *Opegrapha vermicellifera*, ädelkronlav *Pachyphiale carneola*, grynlav *Pannaria conoplea*, violettgrå porlav *Pertusaria multipuncta* och röd pysslinglav *Thelopsis rubella*. Dessutom tillkommer en lång rad signalarter och regionalt intressanta lavar.

Ytterligare 17 arter rödlistade växter och djur har påträffats i reservatet. Av mossor förekommer bokfjädermossa *Neckera pumila* och sydkvastmossa *Dicranum fulvum*. Kastanjesopp *Gyroporus castaneus*, dystersopp *Porphyrellus porphyrosporus* och olivjordtunga *Microglossum olivaceum* är marksvampar medan skinntagging *Dentipellis fragilis* och vedlavklubba *Multiclavula mucida* uppträder på boklågor. Ovanliga ormbunkar (tidigare rödlistade) är bergbräken *Oreopteris limbosperma* som växer i ett sluttande lövkärr och granbräken *Dryopteris cristata* som växer i ovan nämnda backkärr-fukthed. Bland ved- och svamplevande skalbaggar är 8 arter rödlistade. Skogsduva *Columba oenas* och mindre hackspett *Dendrocopus minor* häckar i området och dess omgivningar.

Kulturlandskap

Den fossila odlingsmarken i bokskogen med sina röjningsrösen har inte minst ett stort pedagogiskt värde.

Landskapsbild och Friluftsliv

Sluttningarna i reservatet är vackert bokskogsklädda och tillsammans med de öppna betesmarkerna vid Stenevad och Sällstorp är landskapet mycket tilltalande. God tillgänglighet i kombination med stora skönhetsvärden och höga naturvärden gör reservatet till ett attraktivt område för friluftslivet.

Prioriterade bevarandevärden

Bevarandet av kärnområdet med gammal artrik bokskog kring själva Almeberget och Dalaberget har högsta prioritet. Den gamla bokskogen kan betraktas som en relikbiotop för den lavflora som en gång var vanlig i Hallands bokskogar och även för andra sällsynta, rödlistade organismer. Endast ett fåtal andra bokskogar i Halland når upp i 38 rödlistade arter och däröver. Bevarandevärdet är därför mycket högt.

Av stor betydelse är även att göra det möjligt för hotade arter att sprida sig till nya delar av reservatet. Detta kan (i flertalet fall) uppnås genom att skogen får åldras och formas av naturliga störningar, vilket kommer att öka förekomsten av riktigt gamla träd och grov död ved. Att successivt avveckla den planterade granskogen är likaså en prioriterad uppgift.

2.5 Referenser

Abenius, J. 2004. Vedlevande gaddsteklar i Halland. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2004:8.

Arup, U., Fritz, Ö. och Gustavsson, H-E. 1997. Skyddsvärda områden. I: Arup, U. m. fl. (red), Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige, sid. 136. SBF-förlaget, Lund.

Bengtsson, S. 1996. Naturvårdsprogram för Hallands län. Del 3 Halmstads kommun. Information från Länsstyrelsen i Hallands län. Remissutgåva.

Fritz, Ö. 2000. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2000. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2000:12.

Heilman-Clausen, J. 2004. Vedlevande svampar på bok i skyddade skogar i Hallands län. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2005:7.

Jansson, N. 2004. Vedskalbaggar i 20 lövskogsområden i Hallands län 1999-2002. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2004:23.

Löfroth, M. m fl. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverkets förlag.

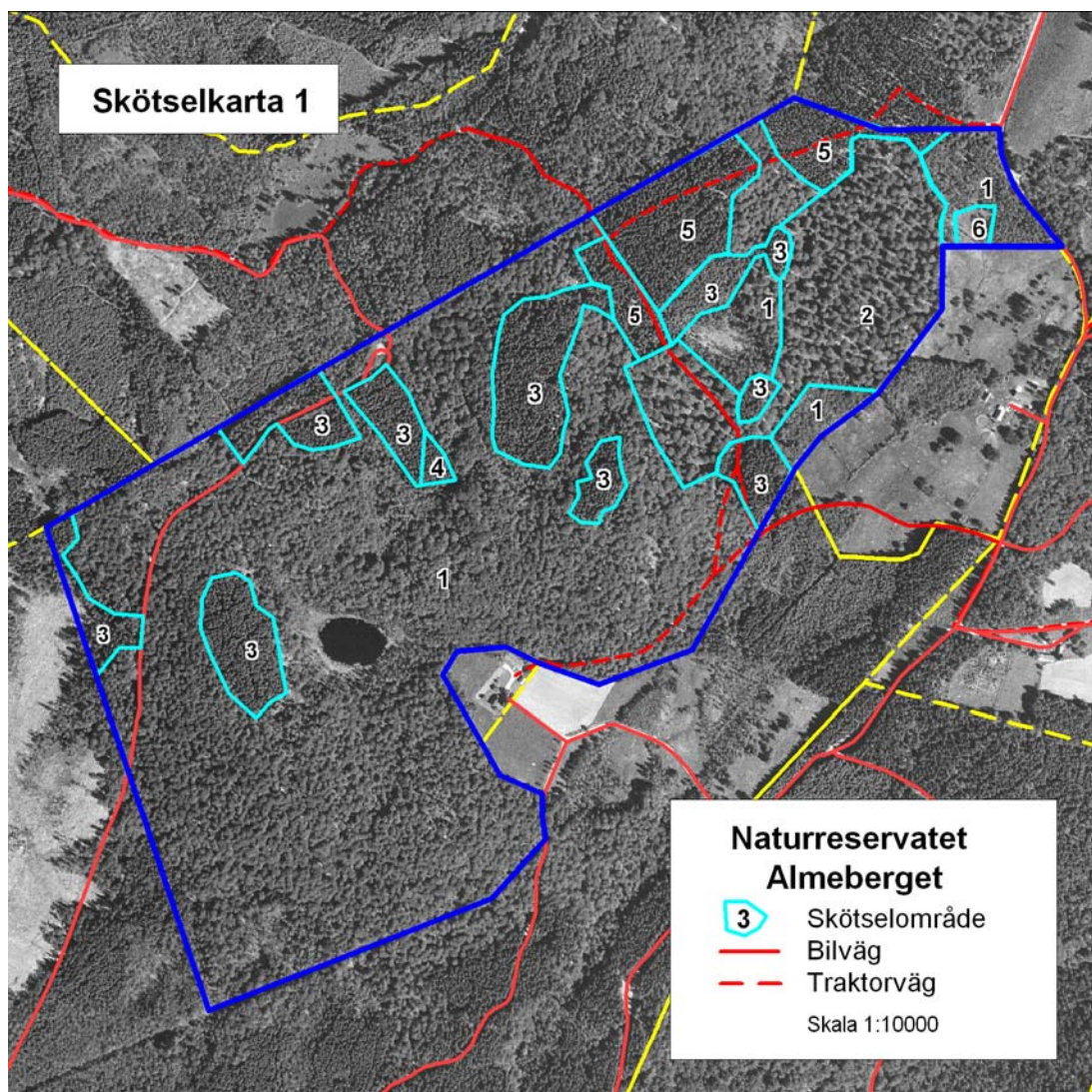
Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de senaste 300 åren. Meddelande från Statens skogsförsöksanstalt 31.

Natura 2000. Regeringsgodkända områden i Hallands län 2002. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2002:1.

Niklasson, M. 2003. En undersökning av trädåldrar i halländska skogsreservat. Länsstyrelsen Halland. Meddelande 1999:1.

3. Indelning i skötselområden

Reservatet är indelat i 6 skötselområden redovisade på skötselkarta 1 nedan.

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- Lövskogarna i större delen av reservatet ska i huvudsak få utvecklas fritt, dock ska inkommande gran hållas efter. Inslaget av död ved och gamla lövträd kommer att

- öka, vilket är gynnsamt för hotade och hänsynskrävande arter i området. Mängden död ved i skogen skall vara kontinuerligt riklig.
- Huvuddelen av skogen ska vara bokdominerad lövnaturskog.
 - Områdets hydrologi ska vara ostörd.
 - Flertalet grankulturer ska vara avvecklade senast år 2010, resterande senast år 2025.

4.2 Skötsel mål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde 1 Bokskogar, löv- och tallsumpskogar (49,4 ha)

Beskrivning

Huvuddelen av reservatet, skötselområdet domineras av gammal bokskog kring Almeberget och Dalaberget och av medelålders bokskogar i ytterområdena. Bitvis finns inslag av tall och ek. I terrängsvackorna finns sumpskogar av löv och tall. Ett varierande stort inslag av självsådd gran i olika åldrar, framför allt i sumpskogen. Över Almebergets södra och sydöstra sluttningar växer bokskogen i ett fossilt odlingslandskap.

Mål

Gamla orörda och flerskiktade bok- och sumpskogar med riklig förekomst av död ved och utan inslag av gran.

Åtgärd

- * Fri utveckling, med undantag enligt nedan.
- * Graninslaget avvecklas. I särskilt känsliga eller svåråtkomliga bestånd, t ex sumpskogar och branter, och i bestånd där graninslaget är litet ska granen ringbarkas för att undvika körskadorna. Ringbarkningen bör göras under flera års tid för att undvika att skapa nya populationer av granbarkborre. Genom ringbarkningen tillskapas även biologiskt värdefull död granved.
- * Återkommande röjning av gran.

Skötselområde 2 Bokskogar (7,2 ha)

Beskrivning

Skärmställd äldre bokskog med tät plantskog av bok uppkommen genom markberedning och naturlig föryngring.

Mål

Olikåldrig flerskiktad bokskog.

Åtgärd

* Brunnar röjs kring skärmträden för att gynna dessa. Brunnarna görs olikstora för att skapa variation.

* Övrig bokföryngring röjs kraftigt, plantantalet minskas radikalt. Røjningen varieras genom att dels kvarlämna plantgrupper och tätningar omgivna av öppna ytor och stråk, dels enkelställa plantorna.

* Återkommande røjning av gran.

Skötselområde 3 Grankulturer och hyggen (8,4 ha)

Beskrivning

Nio medelålders granbestånd och hyggen efter stormen Gudrun 2005. Enstaka insprängda lövträd och tallar. Fossil åkermark i några bestånd.

Mål

Gles och luckig självföryngrad lövskog eller blandskog med tall.

Åtgärd

* Granbestånden kalavverkas (senast 2010). Löv- och tallinslag av alla åldrar sparas.

* Naturlig föryngring på hyggena. Kan kompletteras med plantering av ek i minihägn.

* Återkommande røjning av inkommande gran.

Skötselområde 4 Grankultur (0,2 ha)

Beskrivning

Del av 40-årigt granbestånd.

Mål

På kort sikt skyddskappa av gran till skydd för bokbergbranten innanför i öster. På längre sikt: Lövskog eller blandskog med tall.

Åtgärd:

* Kalavverkning av granbeståndet men först sen föryngringen på hygget i väster vuxit sig tillräckligt hög för att skydda bergbranten.

Skötselområde 5 Grankulturer (4,8 ha)

Beskrivning

Tre 40-60-åriga granbestånd.

Mål

Lövskog eller blandskog med tall.

Åtgärd:

- * Successiv avveckling av granbestånden genom kombinerade metoder. Inleds med gallring, luckhuggning och kanthuggning. Så småningom även skärmställning. Metoderna varierar efter beståndens egenskaper och efter omgivningen.
- * Markberedning.
- * Plantering med bok och ek. Hur mycket som planteras varierar efter förutsättningar men bör inte överstiga 50 % av arealen i något bestånd, resten lämnas till självföryngring. Till plantering används bokplantor från reservatet eller plantor från Biskopstorp.
- * Utvidgning av luckor, förnyad kanthuggning, plantering och självföryngring enligt ovan tills granbestånden avvecklats helt.
- * Återkommande röjning av inkommande gran.

Skötselområde 6 Våtmark (0,2 ha)

Beskrivning

Ett litet backkärr med inslag av fukthed, igenväxande. Värdefull hävdgynnad flora.

Mål

Öppen beteshävdad mark.

Åtgärd:

- * Röjning av sly.
- * Årligt bete tillsammans med angränsande betesmarker i söder. Uppsättning av nytt stängsel.

5. Körning

Maskinell avverkning och utkörning ska utföras på sådant sätt att markskadorna blir så små som möjligt. Körning bör ske på tjälad mark. Kärrstråk, bäckar, sumpskog och andra blöta partier ska lämnas oskadade. Där körning över sådan våtmark trots allt inte kan undvikas ska körstråket förarbetas genom risning eller liknande åtgärd för att minimera skadorna. Alternativt görs körningen med häst. Uppkomna markskador ska efterbehandlas.

6. Kulturlämningar

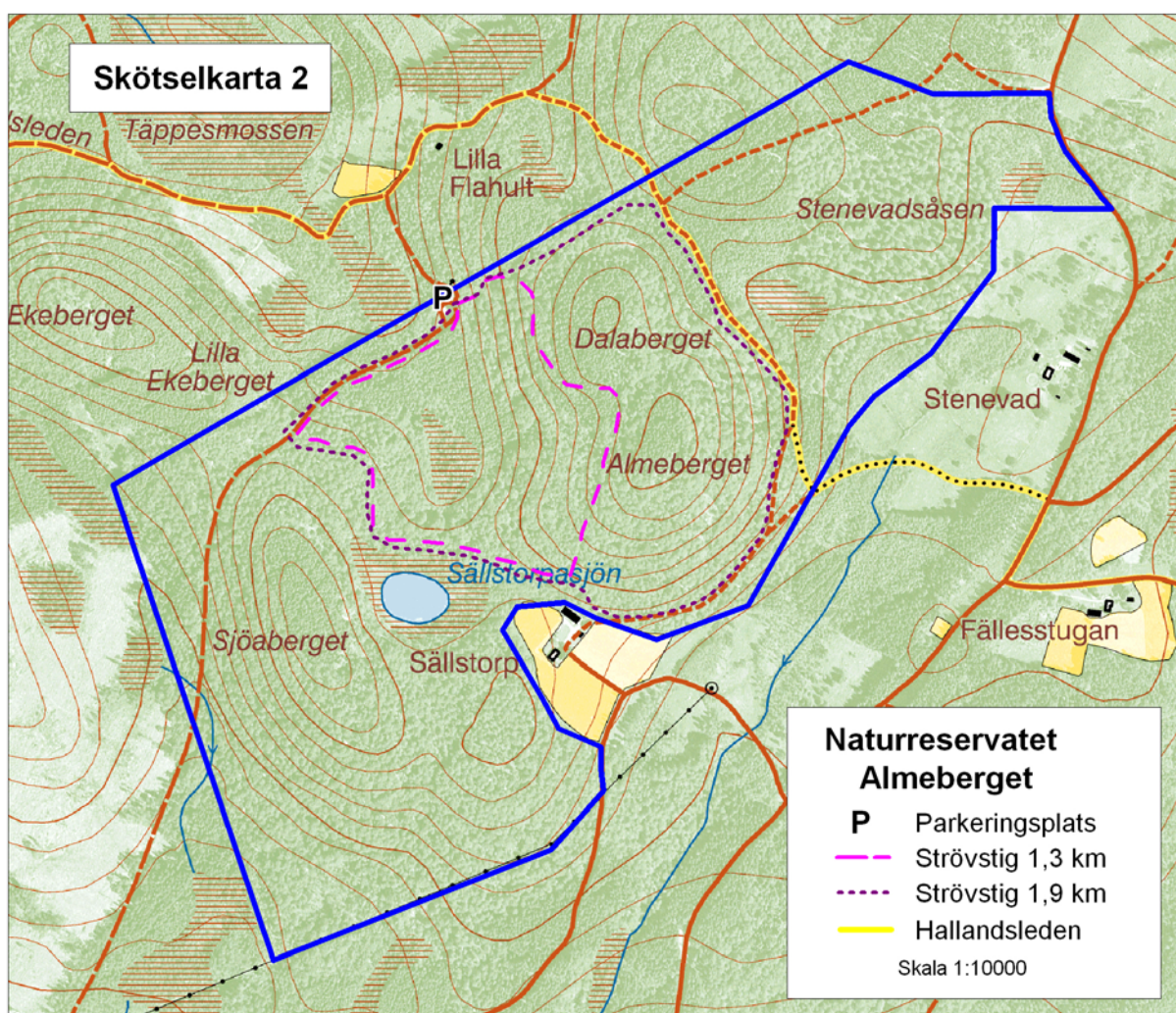
I reservatet finns kulturlämningar, t ex i form av röjnings- eller odlingsrösen, stengärdesgårdar m m. Alla fornlämningar är skyddade enligt lag. Där objekten är

belägna i naturskog som lämnas för fri utveckling åtnjuter de ett gott skydd från mekanisk påverkan eller förstörelse. Andra återfinns på granbevuxen mark där granen ska avverkas. I dessa fall måste stor varsamhet iakttas i samband med avverkning och körning så att kulturlämningarna inte skadas.

7. Friluftsliv och turism

Syftet med friluftslivet i reservatet ska vara att bjuda på fina vandringar och naturupplevelser samt att förmedla information om lövskogarnas naturvärden och kulturhistoria. Nedanstående anläggningar för friluftslivet ska finnas, se skötselkarta 2.

Reservatet är lätt tillgängligt från bilväg såväl från sydväst som nordost. En *parkeringsplats* anläggs där den västra vägen (Trollstugevägen) slutar i en vändplan. Den inre delen av vändplanen tas i anspråk för parkeringen. En *informationsskylt* tas fram och placeras vid parkeringsplatsen. Två *strövstigar* av olika längd markeras i terrängen. Strövstigarna följer till största delen befintliga gamla markvägar i området.

8. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötsel mål görs i samband med uppföljning av kvalitetsmålen vilket bör utföras vart tionde år. En gemensam uppföljningsplan skall tas fram för länets skogsreservat, vilken kommer att beskriva metodik, val av organismer m.m. som skall följas upp. Uppföljning och dokumentation utförs av länsstyrelsen.

Almeberget ingår i länsstyrelsens miljöövervakning av rödlistade epifytiska arter, med uppföljning vart 10:e år.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Röjning av gran	Vid behov	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Plockhuggning och ringbarkning av gran	Snarast	1	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Röjning av bokföryngring	Snarast	2	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget
Slutavverkning av gran	Snarast, senast 2010	3	Länsstyrelsen	1	Självfinansierande
Gallring av gran	Vid behov	5	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag och självfinansierande
Betesdrift	Varje år	6	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag/miljöersättning
Uppföljning av skötsel- och kvalitetsmålen	Var tionde år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Produktion av ny informationstavla	Snarast	Vid P-plats i väster	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag

Anläggning av strövstigar	Vid behov	Delar av området	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Utmärkning av reservatets gränser	Snarast		Lantmäteriet och Länsstyrelsen	1	Naturvårdsverket